

Foto PRÁVO – Petr Svorník, ČTK, Tomáš Syseř (4)

STRAHOVSKÝ STADION

pamatuje nejen spartakiády

Konaly se na něm všesokolské slety a spartakiády, pamatuje ovšem i nacistické přehlídky a shromažďování židů za druhé světové války nebo obří koncerty v devadesátých letech. Dnes má na ploše Velkého strahovského stadionu své tréninkové centrum fotbalová Sparta, okolní tribuny jsou však ve velmi špatném stavu. Program vycházky po stadionu proto upozorňoval: vstup je na vlastní nebezpečí.

Vycházku připravila organizace Open House Praha. Ta se každoročně snaží během jednoho víkendu provést zájemce pražskými budovami, které jsou jinak veřejnosti nepřístupné. Letos se tak stalo na začátku srpna, ale v některých objektech se budou komentované vycházky konat i v dalších termínech v rámci celoročního programu.

Jednou z takových budov je právě Velký strahovský stadion. „Doporučujeme turistickou obuv, podpatky jsou zcela nevhodné a platí přísný zákaz vstupu se zvířaty,“

upozorňují organizátoři už dopředu. Jak dnes uvidíme, je toto varování na místě.

Úctyhodné tempo

„Snažte se dívat, kam šlapete,“ vyzývá nás Martina Dvořáková z Open House Praha, naše dnešní průvodkyně. Plochu uprostřed stadionu má nejméně do roku 2030 pronajatou fotbalová Sparta, která na ní zřídila moderní tréninkové centrum a řadu fotbalových hřišť. Tribuny stadionu jsou ovšem ve špatném stavu, a když se prochá-

zíme po ochozech, musíme si dávat pozor, abychom nešlápli na rozdrolený schod. K budoucnosti stadionu se ještě dostaneme, nejdříve se dozvídáme o jeho počátcích, které jsou samozřejmě spojené se spolkem Sokol.

„První veřejné cvičení Sokola proběhlo v roce 1862. První všesokolský slet se pak odehrál o dvacet let později, nazván byl Jubilejní slavnost Sokola Pražského. Konal se na Střeleckém ostrově a cvičilo na sedm set mužů za účasti Miroslava Tyrše, spoluzakladatele Sokola,“ říká průvodkyně.

Další slet se v Praze konal v Královské oboře, psal se totiž rok 1891 a na přilehlém Výstavišti se konala Jubilejní zemská výstava. Ty následující se poté uskutečnily už na Letenské pláni.

„V habsburské monarchii nebyli sokolové oblíbení, protože prosazovali myšlenku slovanské vzájemnosti,“ vysvětluje Dvořáková. Právě sletu v roce 1912 se účastnily všechny slovanské národy a po jeho konání se v roce 1913 objevuje myšlenka na výstavbu nového stadionu, kde by sokolové mohli cvičit. Postaven byl ovšem až během první republiky, kdy se sokolové naopak těšili velké oblibě a počet jejich členů se blížil jednomu milionu.

„Stavět se začalo v roce 1925 a můžete vidět, že ještě v únoru následujícího roku zde byly jen neupravené haldy. V červenci už se tu ovšem konal slet,“ ukazuje nám průvodkyně na fotografii. „Stadion tehdy vypadal úplně jinak než dnes,“ dodává. Autorem stavby byl Alois Dryák a jednalo se především o dřevěnou konstrukci. „Při každém dalším sletu se stavba upravovala,“ zmiňuje dále.

Plakát od Švabinského

Slety se konaly v pravidelných šestiletých odstupech, ten v roce 1932 byl výjimečný hned z několika důvodů. „Slavilo se sto let od narození Miroslava Tyrše, plakát ke sletu vytvořil známý malíř Max Švabinský,“ říká průvodkyně. „Přijelo 190 tisíc cvičenců, které dohromady sledoval přes milion diváků,“ dodává. Stadion byl modernizován a stejně jako obou předchozích sletů se i tohoto zúčastnil prezident Tomáš Garrigue Masaryk. „Od roku 1935 také nesl stadion jeho jméno,“ říká náš doprovod.

Stadion se dále rozšiřoval, tentokrát podle návrhů architektů Ferdinanda Balcárka a Karla Koppa. „Slet v červenci roku 1938 už se odehrával ve stínu blížící se války. Nesl se ve vlastenecké a protifašistické náladě,“ říká Dvořáková. Vrcholem byla skladba Františka Pecháčka Přísaha republiky, na kterou na stadionu cvičilo třicet tisíc mužů.

Smutná kapitola stadionu se poté psala za války. „Konaly se tu přehlídky německého vojska, například k 50. narozeninám Adolfa Hitlera. Bylo zde také shromaždiště židů čekajících na transport,“ dozvídáme se.

Stadion pojme čtvrt milionu diváků.

Možnost na chvíli se během výkladu posadit většina z nás uvítala.

Tréninkové středisko Sparty je vsuktu velkorysé. →

Pohled na obří plochu stadionu, kde dnes trénují fotbalisté Sparty Praha, je impozantní.

Vstup na vlastní nebezpečí, varovali organizátoři vycházky.

„Naopak na konci války se zde shromažďovali Němci před deportací,“ dodává Dvořáková.

Po válce se konal ještě jeden všesokolský slet, a to v roce 1948. Uskutečnil se v červnu a přítomen byl i prezident Klement Gottwald. Řada sokolů jej ovšem demonstrativně nezdravila, a naopak provolávala slávu předchozímu prezidentovi Edvardu Benešovi, a to jak na samotném stadionu, tak při následujících průvodech Prahou.

Následovalo zatýkání sokolů a spolek samotný byl postupně nahrazen státem organizovanou tělovýchovou. Namísto sokolského sletu se tak na Strahově v roce 1955 konala první celostátní spartakiáda.

„Zatímco slety se konaly po šesti letech, spartakiády měly odstupy pěti let,“ přibližuje

je Dvořáková. Jedinou výjimkou byl rok 1970 – nejdříve se uvažovalo, že by se v tomto roce mohl opět uskutečnit všesokolský slet, nakonec však po srpnových událostech roku 1968 nebyl ani slet, ani spartakiáda.

„V šedesátých letech také došlo k vybudování studentských strahovských kolejí, které sloužily rovněž jako zázemí pro spartakiády,“ dozvídáme se. Měnil se i samotný

Vycházku pořádala organizace Open House Praha. Další procházky včetně nových termínů vycházek po Velkém strahovském stadionu najdete na: openhousepraha.cz.

stadion, který už nesl jméno Československé armády, dostavěn byl mezi lety 1960 až 1975. „Jeho celková plocha je 63 tisíc čtverečních metrů, kapacitu má až čtvrt milionu lidí,“ počítá průvodkyně.

„Větší by tak měl být jen římský stadion Circus maximus, kam se vešlo až 320 tisíc lidí,“ uvádí průvodkyně. „Cvičenci nepřicházeli jen branou borců, ale také postranními vchody. A na druhé straně zase odcházeli ven, aby byl pohyb plynulý,“ dodává ještě.

Bon Jovi i Rolling Stones

Spartakiáda se měla konat také v roce 1990, na tu však v chystané podobě nedošlo. Obří stadion začal hledat nové využití. „Konaly se tu obří koncerty, hráli tu bratři Nedvědové, kapely Pink Floyd, Rolling Stones nebo Bon Jovi,“ jmenuje náš doprovod. V roce 1994 se tu opět konal všesokolský slet za účasti prezidenta Václava Havla, ty následující už se odehrály na vedlejším Rošického stadionu, od roku 2012 pak na stadionu v Edenu – znovu v tradičních šestiletých intervalech.

Stojíme na západní tribuně a průvodkyně nám posílá fotografie – můžeme vidět, že tady svého času stávali prezidenti Masaryk, Zápotocký, Husák... Také si jdeme prohlédnout prezidentský salonek, kde státní představitelé mohli jednat. V den naší návštěvy v něm zrovna probíhalo jednání, stadion totiž slouží také jako zázemí pro řadu sportovních svazů. A byť se to při pohledu na zchátralé tribuny nezdá, jsou chráněnou kulturní památkou. „S největší pravděpodobností ke zbourání stadionu v budoucnu nedojde,“ říká průvodkyně.

Bude tu muzeum?

Co s ním však bude? „Plánů byla po roce 1989 celá řada. Uvažovalo se o tom, že zde bude české moře. Uprostřed stadionu by byla voda a na tribunách by se lidé mohli opalovat,“ líčí Dvořáková. Z toho nakonec sešlo, a jak už bylo zmíněno, samotná plocha uprostřed už našla své využití – trénují zde fotbalisté Sparty, od žáků po dospělé. Ovšem co s tribunami a ochozy?

„Stadion je v majetku města. Uvažuje se, že by zde mohlo být Muzeum paměti dvacátého století,“ říká průvodkyně. Velký strahovský stadion by se na to hodil. Dějiny se tu psaly od první republiky přes všechny změny režimů až dodnes.

Petr Svorník